

Pallas Athene- statyn

Återutgivning av text från 1881

En gratis e-bok från
e-boksforlaget.se

**Pallas Athene-statyn
- Återutgivning
av text från 1881**

av August Strindberg

Redaktör: Josef Robertsson

Copyright © 2016 Mikael Jägerbrand
Virvelvind Förlag, Lysekil
Mer info: www.e-boksforlaget.se

Förord

I den här e-boken får du veta mer om en av konsthistoriens mest kända statyer, Pallas Athene-stoden i det athenska templet Parthenon.

Texten skrevs med anledning av fyndet av en ny miniatyrkopia av statyn.

Den här texten publicerades den 14 maj 1881 i den svenska tidskriften "Nytt Illustrerad Tidning". Texten publicerades under signaturen "B." som under den här tiden användes av författaren August Strindberg (1849–1912).

Den här e-boken publicerades på sajten e-boksforlaget.se i mars 2016. Du får gärna länka till den här e-boken eller skicka vidare e-boken till vänner och bekanta. Du får till och med ladda ner den och sprida den vidare på din egen sajt eller blogg – men då kan vi inte göra eventuella ändringar, rättelser eller kompletteringar.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Pallas Athena-statyer

Den här texten publicerades ursprungligen den 14 maj år 1881 i tidskriften "Ny Illustrerad Tidning" med rubriken "Den nyfunna Athene-stoden". Texten publicerades under signaturen "B." (1849–1912).

För ett par månader sedan hade bland de politiska nyheterna från Grekland äfven en konstnotis fått plats. Ett telegram från borgmästaren i Athen, Sutzos, förkunnade, att ett af forntidens högst skattade mästerverk, Phidias' Athene Nikeforos, eller, som hon plägat kallas, Athene Parthenos, blifvit återfunnet. Fastän det snart visade sig, att underrättelsen behöfde rättas derhän att framför Phidias' Athene måste inskjutas orden *en kopia af*, och sålunda den atheniensiske borgmästaren hänförelse öfver fyndet kunde anses åtskilliga grader för hög, eger den funna marmorstatyetten, hvilken, som bekant, befinner sig i ett nästan oskadadt skick, för konstvännen ett mycket högt intresse.

Den konsthistoriska stridsfrågan om Phidias' Athenestod i Parthenon, som för omkring 30 år sedan lifligt sysselsatte fran-

ske och tyske forskare, blef efter långa och med mycken lärdom anställda undersökningar, redan genom en upptäckt år 1859 till stor del afgjord. Den nyligen i dagen bragta statyen blir af så mycket större betydelse, som hon i hög grad bekräftar antaganden, till hvilka man genom det ofvan omnämnda fyndet år 1859 på goda grunder blifvid ledd.

Få ting äro mera egnade att lemna den utom det rent vetenskapliga området stående en inblick i vetenskapen än just historien om hans mödor. Vi vilja därför i förbigående nämna några drag ur den konsthistoriska forskningens häfder rörande restaurationen af Phidias' Athene Parthenos.

Först må vi bedja läsaren minnas att vi, för att nå den sista säkra underrättelsen om originalet till den staty om hvilken här är fråga, behöfva gå mer än 1500 år tillbaka i tiden, till kejsar Valentiniani dagar. Vidare att vår kunskap om Phidias' Athene bär karakteren af ett slags mosaik, samlad bitvis från än den ena, än den andra af antikens författare, af hvilka dock inga egentligen tagit sig för att noggrannare beskrifva hvad flertalet af deras samtida kände genom egen åsyn eller af hörsaga. På denna i forntiden så utbredda kännedom om konstens stora mästerverk, beror att vi, sedan tiden, människors okunnighet och roflystnad utplånat ända till det sista spåret af ett ädelt konstverk, knappast ens kunna föreställa oss huru det sett ut. Den Venus af Praxiteles t. ex. för hvilken, som Plinius förtäljer, konung Nikodemes af Bithynien ville efterskänka Knidiernas statsskuld, som man gjorde långa resor för att få se och om

hvars kärleksingifvande gestalt de gamle hade så mycket att förtälja — hur föga veta vi i sjelfva verket om detta »icke allenast Praxiteles' utan verldens frejderikaste konstverk»? — och så i otaliga andra fall.

Den ädla metallen (guld, brons etc.) har lockat roflystna skaror; der han icke godvilligt följde, aktades föga, om en arm bröts eller en hel stod krossades. Folkvandringens böljor sträckte sig äfven mot Grekland; den unga kristendomen i sin första herskarifver sökte förinta den konst af hvars spillror hans egen sedan mer än en gång hemtat ny ungdom. Under medeltidens oro hvem aktade väl på, om man i Konstantinopel förbrände en Zeus Olympios? Om möjligt mindre än i en långt senare tid, då lord Elgin lät bryta sönder den ännu hela kransgesimsen på Parthenon för att komma åt metoperna.

Låtom oss nu se till hvad man af forntida författares underrättelser vet om ifrågavarande staty. Som bekant var Pallas Athene den guddom som isynnerhet dyrkades af Attikas folk, och Phidias' framställning af älsklingsgudinnan finnes också mångenstädes omnämnd. Vi skulle kunna anföra mer än ett frejdstort namn på författare, hos hvilka det ryktbara konstverket finnes på ett eller annat sätt berördt — såsom Plato, Aristoteles, Thukydidēs, Cicero o. a. Men med några få undantag, dem vi strax gå att nämna, finnes gudinnan i de antika skriftställena endast omtalad i förbigående, eller är det en detalj, som blott genom att hänföras till långt senare vunna fakta för oss blir fullt begriplig. Egentligen är det Pausanias i sin reseskildring

öfver Grekland och den yngre Plinius i *Historia Naturalis* bland den oöfverskådliga massan af lärdt plockgoods, de der bevarat åt oss de värdefullaste upplysningarna om konstverket. Af dessa framgår, att gudinnan var framställd stående, iklädd en lång chiton. På hufvudet bar hon hjälm prydd med en sphinx, på hvardera sidan om hvilken befann sig en grip. Bröstat var täckt af Egiden med gorgoneion. Sköld stod vid hennes venstra sida; på sköldkanten hvilade hennes hand, som dessutom höll en lång lans. Nära densamma längst ned, säger Pausanias, befann sig ormen. Skölden var utan smyckad med skildringar af en amazonstrid.

Plutarchus förmäler i sin teckning af Perikles' lif att Phidias bland relieferna på gudinnans sköld också hade framställt Perikles och sig sjelf — den förre såsom inbegripen i strid med en amazon, den senare som en kalhufvad gubbe, med båda händerna lyftande en sten. Det var dessa bilder, som gäfvö anledning till den store konstnärens dömande, då han för andra gången anklagades af Menon. — På insidan af skölden voro framställda scener ur gudars och giganter strid. Athenes högra hand bar en Nike, en segergudinna. Remfästade sandaler buro, äfven de, en framställning i relief af kentaureernas strid. En konstriks skildring af Pandoras födelse smyckade i halfupphöjdt arbete basen.

Phidias' Athene Parthenos var en s. k. kryselefantinbild, d. v. s. en stod öfver hvars af trä och metallstafvar bestående kärna elfenbensstycken och drifna guldplattor voro sammanfogade.

Den fromma vörndaden för det material, hvaraf ursprungligen gudabilder danats (trä) har måhända till någon del föranledt bruket af kryselefantinerna. Forntidens högst skattade konstverk, Phidias' Zeus i Olympia var en dylik bild, och redan dessförinnan veta de gamle att omtala åtskilliga konstverk af samma kostbara material. Af den staty med hvilken vi nu sys-selsätta oss bestodo de nakna delarna, ansigte, händer och fötter af elfenben. Ögonen voro af ädla stenar; drägten, Nikes vingar, ormen af guld.

Det på denna staty använda guldets värde anses hafva uppgått till nära 3 millioner kronor. (Michaelis).

Hela stoden, hvilken som bekant hade sin plats inne i Parthenons tempelcella, var för öfrigt, enligt Plinius, 26 alnar hög; Niken på hennes hand ungefär fyra. Då härmed efter all sannolikhet menas attiska alnar skulle Athene-bildens höjd varit omkring 12 meter (fotställningen inberäknad), segergudinnans åter nära 2 meter.

Det låg i sakens natur, att man, på grund af hvad gamla författare anföra, skulle försöka skaffa sig en uppfattning af det frejdade konstverket. Konsthistorien vet också att förtälja om mer än ett restaurationsförsök. Man sammanställde härvidlag de gamla skriftliga källorna med ännu bevarade konstverk af gudinnan, såsom statyer, reliefer, skurna stenar och mynt.

Redan omkring år 1815 hade den franske arkeologen Quatre-Mère de Quincy ett restaurationsförslag i ordning — det följdes af flere andra, såsom Flaxmans, Gerhards, Beulés. Men

då dessa endast med penna eller i bästa fall med ritstiftet kunde gifva sin uppfattning åskådlighet, beslöt en varm och på samma gång omätligt rik konstvän, hertigen af Luynes, att gifva verklighet åt den önskan som Quatre-Mère de Quincy lifligt, men fåfängt hade hyst. Han lät nemligen den store franske skulptören Simart under ledning med stöd af skriftställare och konstverk utföra en Athenestod af elfbenben och guld. Statyen, som lär befinna sig på slottet Dampierre, är 3 meter hög, och kostade den ädle konstvännen 250,000 fr.; deraf hade 12,000 fr. gått åt till det guldband, hvori Athenes chiton m. m. på galvanoplastisk väg förgylades.

Statyen, som efter sjuårigt arbete utställes vid expositionen år 1855, torde af teckningar i *Magazin Pittoresque* och *L'illustration* att döma, göra ett ganska mäktigt intryck.

Athene är här framställd i enlighet med Pausanias' beskrifning, utom att Simart, för att få en motsvarighet till skölden på motsatt (alltså höger sida) lät ormen resa sitt hufvud. Ansigstypen liksom hjälmprydnaderna hemtades dels från atheniensiska tetradrachmer, dels från en intaglio i Wien, som bär gravören Aspasius' namn samt i röd jaspis framställer Athenes bröstbild. Här är naturligen icke platsen att ingå i någon kritisk granskning af Simarts reproduktion, endast det må nämnas, att denna Minerva rediviva gaf anledning till ett lifligt ordbyte i *Revue de deux Mondes* och *Revue Contemporaine*.

Ännu hade man emellertid icke något bestämdt konstverk, som i sin helhet återgaf Phidias' Parthenos. Men mot slutet

af år 1859 reste Charles Lenormant, en fransk arkeolog, med sin son i Grekland. Kort före affärden från Athen gjorde de ett sista besök i Theseus-templet, som blifvit inrättadt till ett museum. Den arkeologiska luftkretsen var väl ännu mättad med det nyligen så omordade Pallas-elementet — nog af, den äldre Lenormant upptäckte i ett mörkt hörn af samlingen en liten statyett, som han genast förklarade vara en Athene Parthenos. Upptäckaren sjelf, som kort derefter afled, lemnade åt sin son att offentliggöra underrättelsen om fyndet.

Denna statyett, som i afbildning underställdes flere lärda samfunds pröfning, erkändes af alla, med endast ett undantag, allmänt såsom föreställande Phidias' berömda konstverk. Lenormants Athene är omkring en half meter hög och af temligen groft (romerskt) arbete, som på statyens bakre och högra sida för öfrigt icke blifvit afslutadt. Gudinnan är framställd stående med venstra handen hvilande på sköldkanten. Der innantill ser sig ormen. Skölden skildrar i relief en amazonstrid; en dylik fans äfven på statyettens bas, ehuru omöjlig att tyda. Det största intresset vid detta fynd låg i den omständigheten, att dess detaljer ej stodo i strid med de resultat till hvilka man genom sammanställningen af de skriftliga minnesmärkena kommit; liksom äfven deri, att man nu blef iståndsatt att med säkerhet påvisa åtskilliga konstverk såsom kopior af Phidias' Athene. Dit höra utom mynt och votivtaflor af attiskt ursprung, äfven åtskilliga statyer, bland hvilka den s. k. Minerve au Collier i London, hvars enkla storhet, ehuru i ändrade proportioner, låter oss ana

något af urbildens skönhet.

För öfrigt återfinna vi bland den mängd Athenestoder den antika konsten lemnat oss i arf, oftast något lån af Phidias' mästerverk, vare sig i rörelsemotivet eller intrycket af det hela. Det höga allvar och det fasta, sorgbundna karaktersdrag som åt den fint anlagda ansigtsovalen af så många Athenehufvuden ger en alldeles egen tjusning, är helt visst ett uttryck af olika konstperioders sätt att uppfatta en typ, en gång funnen och skapad af en stor mästare.

Den bildande konstnärens storhet låg under antiken i hans makt att gifva en lefvande och outplånlig individualitet åt begrepp som dessförinnan liksom sökt sin form.

Tack vare den af Lenormant upptäckta statyetten, har man alltså återfunnit senare afbildningar af Athene Parthenos inom många af Europas museer. I sammanhang härmed må som en intressant omständighet nämnas ett sköldfragment af marmor som år 1864, alltså endast några år efter Lenormants fynd, af den tyske forskaren Conze upptäcktes bland en bortglömd samling i Brittish Museum. Med stöd af hvad Plutarchus berättar har man sålunda i våra dagar bland de på skölden i relief framställda gestalterna återfunnit bilderna af Phidias och Perikles. Den förre, hvars drag äro ganska väl bibehållna, lyfter (alldeles i enlighet med hvad Plutarchus förmäler) båda händerna öfver hufvudet liksom för att hugga till eller slunga en sten (skölden och Lenormants statyett afvika häri liksom till en viss grad i anordningen af figurerna något från hvarandra). Båda framställa

honom emellertid som en gubbe med kal hjessa, men för öfrigt med ett kraftfullt, karakteristiskt danadt hufvud. Perikles ansigte är på den Strangfordska skölden endast till hälften utarbetadt.

Det inses lätt, att en nyhet som den herr Sutzos meddelade efter sådana premisser skulle i den lärda velden mottagas med stort intresse. Ehuru den första underrättelsen såsom känt är snart fans vara oriktig, har Pallasstatyen från Varvakeion dock visat sig vara ett ganska lärorikt fynd. De utifrån hitkomna konsttidskrifterna sysselsätta sig naturligtvis med detsamma. Af der meddelade uppgifter framgår att statyen blef funnen omkring 60 centimeter under jordytan i ett af tegel byggt hvalf. Påträffade arkitektoniska fragment tyda på en bygnad från den romerska tiden och i ett bref från Athen antages till och med såsom gifvet att statyen haft sin plats i ett enskildt kapell. Platsen för fyndet var emellertid hvarken Akropolis eller ens dess närhet, utan ej långt från Sokratesgatan i stadens nordvestra del vid Varvakeion. Det kunde således, redan i betraktande af fyndorten, knappt blifva fråga om statyens härstamning från Parthenon. Den är något öfver 1 meter hög och utförd i vacker Parosmarmor. Ögonbrynen äro målade röda, ögonhåren samt en del af ögat utmärkta med samma färg; pupillen åter är blå; håret, som i flere flätor nedfaller på halsen, är gult. Ansigtsdragen säges vara fint utförda samt dessutom väl bevarade. Det förra framgår dock knappast af de fotografier som kommit oss tillhanda. Utförandet är för öfrigt ganska medelmåttigt. Hän-

derna och ännu mera fötterna äro grofva samt temligen otympligt modellerade, hvilket äfven gäller sfinxen på hjälmkammen samt den å ena sidan bevarade gripen.

Å engelsk sida har man hållit före att arbetet härstammar från Hadriani dagar (117–138 eft. Kr. födelse). Det skulle då vara utfördt vid den tid, då denne kejsare förskönade Athen och antagligen på enskild beställning. Franska konstdomare betrakta arbetet som 60 à 70 år yngre. — Det gjorda fyndets konstvärde synes alltså icke vara synnerligen mycket att tala om.

Deremot har det, såsom redan blifvit nämndt, ett ej obetydligt arkeologiskt intresse såsom utgörande en bekräftelse på vissa konsthistoriska antaganden. Det styrker rättigheten af Lenormants åsigt, att den af honom 1859 funna statyetten återgaf Phidias' Athene Parthenos; Pausanias' beskrifning befinnes fullt trogen samt den af oss omtalade af Simarts gjorda restaurationen i afseende på placeringen af attributen oberättigad. Med ett ord — statyen från Varvakeion ger oss, trots råhet i detaljerna, bättre än något förut befintligt minnesmärke en föreställning om Phidias' staty i sin helhet. Nekas må emellertid icke att det gjorde fyndet på samma gång det löser gamla, uppställer nya problem. Dessa röra egentligen den på Athenes hand stående Nikestatyetten. Då denna i verkligheten var ej fullt naturlig storlek, hade den en ej obetydlig tyngd. Också visar det nu funna konstverket handen uppbyggen af en kolonn, hvilken äfven förefinnes å en äldre basrelief. Å mynt deremot

saknas i regeln kolonnen alltid.

Fans nu denna kolonn ursprungligen eller var den en tillsats af senare ofta sysselsatta restauratörer?

De literära minnesmärkena hafva ej någon upplysning att ge i denna fråga, som knappast något annat än nya fynd lär kunna tillfredsställande besvara.

B.

Den i Athen funna Pallas Athene-stoden.

Viktiga ord och personer

Aln.

Längdmått. En aln är 59 cm.

Amasoner.

En stam med kvinnokrigare i den grekiska mytologin. Amasonerna var skyter och levde helt utan män. De ska fått sitt namn "amazoner" från en sed att skära av sitt vänstra bröst för att lättare kunna hantera en pilbåge.

Aristoteles.

[384 f Kr – 322 f Kr] Grekisk filosof och vetenskapsman. Gav ut ett stort antal böcker om bland annat musik, zoologi, fysik, politik och etik. Bara ett fåtal av hans verk finns bevarade.

Athena.

Gudinna i den grekiska mytologin. Hon var dotter till guden Zeus och var gudinna över krig och vishet. Hon skildras ofta med en uggla, sköld, lans och ett olivträd. I dag skrivs hennes namn oftast "Athena" eller "Pallas Athena". Staden Athen är döpt efter gudinnan och var stadens skyddsgudinna.

Attika.

En halvö i södra delen av det grekiska fastlandet. Här ligger bland annat staden Athen.

Beulé, Charlest Ernest.

[1826–1874] Fransk politiker och arkeolog. Gjorde viktiga arkeologiska fynd vid Akropolis i Athen. Några av hans mest kända verk är "Fouilles à Carthage" (1861), "L'Architecture au siècle de Pisistrate" (1860) och "Études sur le Peloponèse" (1875).

Bithynien.

Ett forntida rike längs Svarta havskusten i norra delen av nuvarande Turkiet. Det bithyniska kungariket bestod från omkring 380 f Kr tills 75 f Kr. Under större delen av tiden lydde kungariket under andra större riken, bland annat lydena och perserna. Efter den siste regentens död blev området en provins i det romerska riket.

Cella.

Det innersta och mest heliga rummet i antikens Grekland. Här fanns alltid en gudastaty, en tron och en eldstad.

Chiton.

En typ av klädesplagg i antikens Grekland.

Conze, Alexander.

[1831–1914] Tysk arkeolog. Tjänstgjorde bland annat som professor vid universiteten i Wien och Halle. Forskade framför allt om grekisk konst. Är i dag mest känd för utgrävning-

garna av templet i Pergamon.

Egiden.

En sköld i den grekiska mytologin. Egiden var täckt av getskinn och bars av mäktige guden Zeus. Ordet stavas i dag oftast aigis.

Lord Elgin.

[1766–1841] Brittisk adelsman och diplomat. Thomas Bruce var 7:e earl av Elgin i Skottland. Tjänstgjorde som ambasadör i det osmanska riket. Är i dag mest känd för marmorskulpturerna från Parthenon som han skänkte till British Museum.

Flaxman Spurell, Charles John.

[1842–1915] Brittisk fotograf, geolog och arkeolog. Skrev ett stort antal artiklar och böcker om både egyptisk och engelsk arkeologi

Gesims.

Gammalt uttryck för den list som skiljer fasaden och ytter-taket. I stället för ordet gesims används i dag oftast ordet kornisch.

Gorgoneion.

En typ av smycke i antikens Grekland. Ett gorgoneion-smycke var utsmyckat med det skräckinjagande ansiktet av gorgon-monstret.

Hadrianus.

[76–138] Romersk kejsare från år 117 till sin död 138. Romarriket var som allra störst under Hadrianus tid vid makten. Är mest känd för den stora villa han lät bygga utanför Rom och för den 120 kilometer långa muren tvärs över norra England.

Intaglio.

En ädelsten eller halvädelsten som utsmyckats med inslipade bilder.

Knidierna.

En självständig stadsstat under antiken. Staden Knidos låg i sydvästra delen av nuvarande Turkiet.

Kryselefantin.

En teknik inom konsten under antiken. Kryselefantin är en blandning av guld och elfenben som användes vid tillverkning av statyer och skulpturer.

Lenormant, Charles.

[1802–1859] Fransk arkeolog. Forskade framför allt om antiken, bland annat Egypten och Grekland. Hans mest kända verk är "Introduction à l'histoire de l'Asie occidentale" (1838) och "Musée des Antiquités égyptiennes" (1842).

Metoper.

En typ av arkitektonisk utsmyckning i antikens Grekland. Metoperna finns på doriska friser och består av en fyrkantig platta. Plattorna är ofta utsmyckade med reliefer eller mål-

ningar.

Michaelis, Johann David.

[1717–1791] Tysk teolog och språkforskare. Var bland annat professor i österländska språk vid universitetet i Göttingen. Är mest känd för sitt uppslagsverk "Orientalische und exegetische Bibliothek och Neue orientalische und exegetische Bibliotheka" (1786–1793).

Nike.

En gudinna i grekisk mytologi. Nike var segergudinnan.

Nikomedes I.

[död ca 260 f Kr] Kejsare i det bithyniska riket från ca 280 f Kr tills sin död år 260 f Kr. Var den som grundlade det bithyniska riket med staden Nikomedia som huvudstad.

Parosmarmor.

Marmor från den grekiska ön Paros. Ön var berömd för sin gulvita marmor redan under antiken. Parosmarmor var framför allt mycket populär för arbete med statyer.

Pausanias.

[ca 110 – 180] Grekisk geograf och författare. Är mest känd för verket "Beskrivning över Grekland" där Pausanias beskriver seder, byggnader och landskapet i delar av det grekiska området.

Perikles.

[495 f Kr – 429 f Kr] Grekisk politiker. Var Athens ledare

i 15 år. Perikles ansågs som en av sin tids bästa talare och umgicks med Sokrates, Herodotos, Protagoras och Sofokles.

Phidias.

[ca 490 f Kr – ca 430 f Kr] Grekisk skulptör. Var en av antik-ens mest ansedda konstnärer. Är kanske mest känd för sitt arbete i Parthonen i Aten, han gjorde bland annat templets gavelgrupper och den 12 meter höga Athena-statyn av guld och elfenben.

Platon.

[427 f Kr–347 f Kr] Grekisk filosof och elev till Sokrates. Flera av Platons verk finns bevarade, bland annat "Sokrates försvarstal", "Gästabudet", "Gorgias" och "Faidon".

Plinius den äldre.

[23–79] Romersk författare och forskare. Är mest känd för att ha skrivit ett av de första verken om naturhistoria, "Naturalis Historia". I böckerna skriver han bland annat om geografi, botanik, zoologi och geologi. Dog under arbetet med att rädda överlevande från Herculaneum undan vulkanen Vesuvius utbrott år 79.

Plinius den yngre.

[63–ca 113] Romersk jurist, författare och politiker. Är i dag mest känd för de många brev som finns bevarade i tio böcker. I breven finns bland annat en beskrivning av vulkanutbrottet som förstörde Pompeji.

Plutarchus.

[ca 46–120] Grekisk författare och filosof. Var en av de mest inflytelserika författarna inom det romerska riket. Av hans omkring 300 skrifter finns hela 150 bevarade till våra dagar.

Praxiteles.

Grekisk bildhuggare verksam under 300-talet f Kr. Hans mest kända verk är "Venus från Arles" som finns på Louvren i Paris.

Quatremère de Quincy, Antoine Chrysostome.

[1755–1849] Fransk författare, politiker och arkeolog. Är känd för verket "Description de l’Egypte" (1803).

Simart, Pierre-Charles.

[1806–1857] Fransk skulptör. Var framför allt känd för sina skulpturer med motiv från antiken.

Strangfordska skölden.

En marmorskulptur från 200-talet som tidigare satt i Parthenon-templet i Akropolis i Athen. Skulpturen föreställer den sköld som satt på statyn Athena Parthenos. Skulpturen finns i dag på British Museum i London.

Strindberg, August.

[1849–1912] Svensk konstnär och författare. Var under större delen av sin karriär en av landets mest kända dramatiker och författare. Slog igenom år 1879 med romanen "Röda rummet". Är internationellt berömd för pjäser som "Fröken

Julie" och "Fadren".

Tetradrachm.

Ett silvermynt i antikens Grekland. En tetradrachm var värd fyra drachmer. Myntet var mycket vanligt under perioden 510 f Kr – 38 f Kr.

Theseus.

En hjälte i den grekiska mytologin. Den mest kända legenden handlar om hur Thesevs dödar odjuret Minotaurus i labyrinten på Kreta.

Thukydides.

[ca 460 f Kr – ca 411 f Kr] Grekisk general, historiker och författare. Är i dag mest känd för verket "Historia om det peloponneiska kriget" om kriget mellan Aten och Sparta i slutat av 400-talet f Kr.

Valentinianus I.

[321–375] Romersk kejsare från 364 tills sin död år 375. Styrde romarriket med sin bror Valens och sin son Gratianus. Under Valentinianus infördes religionsfrihet. Hans styre dominerades av oroligheter i både Gallien, Britannien och Afrika.

Fler böcker från E-boksforlaget.se

Här är några flera e-böcker från E-boksforlaget.se

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

På vår sajt hittar du mer information om böckerna samt länkar.

Ett urval av våra e-böcker

001	"Greby gravfält – det vackraste gravfältet i Sverige"	011	"Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
002	"222 galna fakta om filmstjärnor och kändisar"	012	"Forn tidens perioder" (1892)
003	"99 galna fakta du inte visste om bad"	013	"Skäggets historia" (1893)
004	"Hollyhotell – triviaboken om kändisar på hotell"	014	"Midvinterns solfest" (1894)
005	"Sølgudens yxa och Tors hammare" (1899)	015	"Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
006	"Svenska djur i folktron" (1898)	016	"Bohusläns bygdeborgar" (1909)
007	"Galna väderrubriker – 155 exempel från kvällstidningarna"	017	"Bohuslänska hällristningar" (1879)
008	"Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)	018	"Kattens kulturhistoria" (1882)
009	"Galna rockstjärnor – 199 otroliga fakta från pop- och rockvärlden"	019	"Ett besök i Venedig år 1878"
010	"250 galna fakta om fotbolls-VM"	020	"Strandgatan i Visby år 1879"
		021	"Märkliga orter i Sverige" (1883)
		022	"Resa på Dalslands kanal år 1877"
		023	"Nyköpings slott" (1877)
		024	"Djurens sömn" (1889)
		025	"Katten i forntida Egypten" (1889)
		026	"Ett besök i Marstrand år 1882"
		027	"Runlejonet i Venedig" (1871)

028	"Dryckenskapens faror" (1894)	054	"Förbindelse mellan Skandina-
vien och vestra Europa före Kristi
födelse" (1889)
029	"Min resa i Blekinge och Kalmar
år 1854"	055	"Vadstena slott" (1875)
030	"En utflykt på Mälaren år 1871"	056	"Skildring av Island" (1870)
031	"Kelternas historia" (1883)	057	"Husaby kyrka" (1899)
032	"Jack Uppsprättaren – Världens
första bok om seriemördaren Jack
the Ripper" (1889)	058	"Besök på Gripsholms slott år
1895"
033	"Svear och götar under folkvan-
dringstiden" (1905)	059	"Hällristningarna i Järrestad"
(1881)
034	"Ett dygn på månen år 1870"	060	"Ett besök i Rom år 1870"
035	"Blomsterspråket" (1888)	061	"Orkidéernas historia" (1894)
036	"Vikingatidens Lund och Birka"
(1909)	062	"Besök på Helgoland år 1874"
037	"Fynden i Troja" (1878)	063	"Nyaste och tillförlitligaste Dröm-
boken" (1918)
038	"Skildring af Vestergötland år
1882"	064	"1870-talets bästa tips för frisy-
r och utseende"
039	"Kalmar slotts historia" (1880)	065	"Nordens fartyg från hednatiden"
(1872)
040	"Ett besök i Södertälje år 1881"	066	"Guide till Uppsala år 1875"
041	"En färd på Donau år 1882"	067	"Skildring av Blekinge år 1882"
042	"Ringmuren i Visby" (1874)	068	"Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby"
(1877)
043	"Skildring av Värmland år 1882"	069	"Anmärkningar rörande figurteck-
ningar från forntiden" (1842)
044	"Julen på 1870-talet – Skildrin-
gar och illustrationer i svenska
tidskrifter "	070	"Skildring av Bohuslän år 1882"
045	"Om julens härkomst" (1899)	071	"Gripsholms slott" (1877)
046	"Jomsvikingarnas saga" (1888)	072	"Skildring av Dalsland år 1882"
047	"Julen i Skåne på 1820-talet"	073	"Skildring av Närke år 1882"
048	"Fredrikstens fästning och
Karl XII" (1879)	074	"Skildring av Öland år 1882"
049	"Skildring av Göteborg år 1882"	075	"Lyxens historia" (1870)
050	"Skildring av Halland år 1882"	076	"Skildring av Stockholm år 1882"
051	"Skånska fornminnen" (1853)	077	"Sveriges 33 mest sevärda
vikingaplatser"
052	"Norrköpings historia" (1871)	078	"Skildring av Västmanland år
1882"
053	"Ett besök i Waxholm år 1870"		

079	"Skildring av Härjedalen år 1882"	102	"Ölands fornminnen" (1874)
080	"Ett besök i Strängnäs år 1874"	103	"Sigtunas tidiga historia" (1872)
081	"Ett besök i Visby år 1906"	104	"Tors hammare" (1872)
082	"Skildring av Gästrikland år 1882"	105	"Skildring av Dalälven år 1876"
083	"Skildring av Jämtland år 1882"	106	"Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
084	"Gaffelns historia" (1889)	107	"Hällristningarnas ålder" (1869)
085	"Hervars och Hedreks saga" (1888)	108	"Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
086	"Gråfkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)	109	"Sherlock Holmes: »Gloria Scott»"
087	"Bohus fästning" (1869)	110	"Sherlock Holmes: Beryllkronan"
088	"En resa på Rhen år 1866"	111	"Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
089	"Skildring av Gotland år 1882"	112	"Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
090	"Falu grufvas historia" (1864)	113	"Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
091	"Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)	114	"Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
092	"Rundtur i södra Frankrike år 1880"	115	"Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
093	"Sveriges hundraser" (1880)	116	"Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
094	"Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)	117	"Sherlock Holmes: Blodbokarna."
095	"Borgholms slottsruin" (1878)	118	"Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet. "
096	"Vårt solsystem" (1878)	119	"Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"
097	"Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)	120	"Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
098	"Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)	121	"Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
099	"Ett besök på Djurgården sommaren 1868"	122	"Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
100	"Hilmas Alaska" Resguide till guldgräverskans trädgård av cement.	123	"Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulle patienten"
101	"Skildring av Ångermanland 1882"	124	"Sherlock Holmes: Börmäklarens biträde"

125	"Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"	146	"SVT-skandaler 1. Den otroliga historien: Så blev "På spåret" filmerna olagliga"
126	"Sherlock Holmes: Krymplingen"		
127	"Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"	147	"Fyra skadade är mindre än fem döda – 444 tjuvlyssnade citat på en kvällstidning"
128	"Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"	148	"Sherlock Holmes: En studie i rött"
129	"Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"	149	"Forn tidens sjörövare i Medelhavet" (1870)
130	"Skildring av Södermanland år 1882"	150	"33 Viking places to visit in Sweden – guidebook to ruins and museum"
131	"Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)		
132	"Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)		
133	"Ett besök i Ystad år 1872"		
134	"Petras helgedomar" (1921)		
135	"Ett besök i Boxholm år 1885"		
136	"Resor med luftballong år 1873"		
137	"Ett fartyg från vikingatiden – fyndet av Tuneskeppet 1867"		
138	"Skildring av Östergötland år 1882"		
139	"Ännu fler galna rockstjärnor – 200 otroliga fakta från pop- och rockvärlden"		
140	"Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)		
141	"Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"		
142	"Guide till biskötsel" (1885)		
143	"Ett besök i Roms katakomber år 1870"		
144	"Skildring av Riseberga klosterruin" (1874)		
145	"Citatboken. 222 kändisar om sin ålder och om att bli gamla"		